

Drie nieuwe stadswandelingen

Het verwoeste en vernieuwde Bezuidenhout

Foto: Albert J.F. Koopmans

Meer dan zestig Britse bommenwerpers vlogen op 3 maart 1945 boven het Haagse Bezuidenhout. Hun doelwit was het Haagse Bos vanwaar de Duitse bezetters hun gevreesde V2 raketten op de Engelse hoofdstad afvuurden. Met het afwerpen van 67.000 brisantbommen wilde de Britse regering de Duitse installaties in één klap vernietigen. Door een coördinatiefout kwamen de projectielen echter op de naastgelegen woonwijk terecht. Deze werd voor het grootste deel met de grond gelijk gemaakt. Meer dan achthonderd bewoners werden het slachtoffer of raakten zwaar gewond. De herdenking van het bombardement door de Stichting 3 maart '45 was voor het Gilde aanleiding een nieuwe wandeling door het verleden en heden van de wijk aan te bieden. Gelukkig is nog een deel van de oude fraaie architectuur behouden gebleven of hersteld.

Duitse verdedigingslinie

Honderdveertigduizend Hagenaars moesten tijdens de Tweede Wereldoorlog hun huis verlaten voor de bouw van de Duitse Atlantikwall met zo'n vijfhonderd bunkers.

De bezetters dachten dat de geallieerden via het strand van Scheveningen en andere kustplaatsen het Westen van Europa zouden binnendringen om het Duitse leger definitief te verslaan. Deze nieuwe wandeling van het Gilde leidt langs het belangrijkste deel van de Duitse verdedigingslinie dat nog is overgebleven. Onder meer de vesting Clingendael, het commandocentrum in Scheveningen, de Hauptkampflinie en de commandobunker aan de Badhuisweg. Tevens wordt aandacht besteed aan de Vredesconferenties van 1899 en 1907, waarvan de deelnemers verbleven in hotel De Witte Brug in Scheveningen.

Foto: Stichting Atlantikwall-Museum

De schilder Mesdag

Tegen het eind van de 19e eeuw verschenen overal in belangrijke Europese steden Panoramagebouwen waarin de bezoekers zich konden vergapen aan een immens geschilderd rondboek dat hen de illusie gaf zich middenin de afgebeelde omgeving te bevinden. Den Haag kon niet achterblijven. Het had er zelfs twee! Een werd in 1881 gebouwd langs de Bezuidenhoutseweg met een doek dat de 'Slag bij de Piramiden van Egypte' van keizer Napoleon voorstelde. Bij gebrek een belangstelling moest dit koepelgebouw zes jaar later zijn

poorten sluiten. Hetzelfde lot trof in dezelfde tijd het andere panoramagebouw, waarvoor het schilders-echtpaar Hendrik en Sientje Mesdag het 'Scheveningse Strand' op het doek had gezet. Om hun levenswerk niet verloren te laten gaan, kochten zij het terug van de veiling en namen de jaarlijkse exploitatieverliezen voor hun rekening. De erfgenamen hebben het nu in bezit.

Ter gelegenheid van de 100e sterfdag van de veelzijdige Hendrik Mesdag houdt het Gilde vanaf 1 april a.s. wandelingen door de wijk waar het echtpaar de belangrijkste jaren van hun leven doorbrachten. Een bezoek aan het Museum Mesdag (thans de Mesdag Collectie) waar Hendrik en Sientje woonden, hun ateliers hadden en hun omvangrijke kunstcollectie onderbrachten, vormt geen onderdeel van de wandeling.

Carel Wiemers

Foto: Panorama Mesdag

Nieuw computerprogramma voor het Gilde

Vrijwilligers helpen vrijwilligers

De administratieve medewerkers van het Gilde Den Haag beschikten over een goed werkend computersysteem. Toch voldeed het niet meer aan de eisen van deze tijd. Ongeveer een jaar geleden riep het Gilde de hulp in van een andere vrijwilligersorganisatie, gespecialiseerd in het bouwen van aangepaste, eigentijdse computerprogramma's.

Frans Hazekamp uit Delfgauw, projectleider in de automatisering, vertelt ons hoe het allemaal in zijn werk is gegaan. In het dagelijks leven voert hij op projectbasis voor bedrijven en instellingen allerlei werkzaamheden uit. Op dit moment is hij als functioneel beheerder gedetacheerd bij de politie in Utrecht.

Daarnaast is Frans verbonden aan ICT4Free in Leiden. Dit is een groepje van tien computerdeskundigen die zich in hun vrije tijd beschikbaar stellen om andere vrijwilligersorganisaties te helpen bij het oplossen van problemen, die zij met hun automatiseringssystemen hebben. ICT staat voor Informatie en Communicatie Technologie. 'In april vorig jaar zijn we voor de administratieve verwerking van de activiteiten van het Gilde, zoals de stadswandelingen, samenspraak en coaching, begonnen met het bouwen van een geheel nieuw

automatiseringssysteem naast het bestaande', legt Frans uit. Hij is de begeleider van het project. Zijn collega, de gepensioneerde programmeur Paul de Jong, die het eigenlijke werk verricht, heeft er sindsdien al zo'n tweehonderd uur ingestoken om het nieuwe systeem op poten te zetten.

'We zijn erin geslaagd een systeem te ontwikkelen dat niet alleen overzichtelijker en sneller is, maar ook gebruiksvriendelijker dan waarmee het Gilde tot nu toe moest werken', zegt de projectleider, die zeer tevreden is over de samenwerking met de medewerkers van het Gilde.

'Begin februari was het nieuwe systeem klaar en zijn we ertoe overgegaan beide systemen naast elkaar te laten lopen. We doen dit om te zien of alles naar wens blijft lopen. We verwachten overigens niet dat we gekke dingen zullen tegenkomen'. Na twee maanden schakelen we definitief over op het nieuwe systeem. De bouw van het nieuwe Gilde Bemiddelings Programma is een van de grootste klussen van ICT4Free. Tot nut toe waren de projecten, die de organisatie alleen in de Randstad uitvoert, van kleinschaliger formaat. Frans benadrukt dat zijn vrijwilligersorganisatie slechts hulp verleent bij het opzetten van nieuwe en verbeterde systemen. 'Het kost allemaal niets,

Programmeur Paul de Jong aan het werk.

maar het onderhoud blijft voor de verantwoordelijkheid van de eigenaar'.

Carel Wiemers

Maandag 27 april 2015

Oranjewandeling met een gids van het Gilde Den Haag.

Start/Einde: bij het standbeeld van Willem van Oranje op het Plein

Aanvang: 13.00 uur, 14.00 uur en 15.00 uur

Duur: ongeveer 1 uur

Kosten: € 4,- p.p. Op vertoon van de flyer (downloaden van www.haagsekoningsdag.nl) € 3,- p.p.

Inschrijven: vanaf 30 minuten voor aanvang van de wandeling bij de Gildestand naast Parkeergarage 'Ingang Mauritshuis'.

Kortingspas 2015 al aangevraagd?

Met de kortingspas profiteren actieve vrijwilligers en mantelzorgers van aantrekkelijke kortingen en vrijkaarten voor o.a. theater, films, musea en restaurants. Op de website en in het magazine 'PEP voor iedereen' staan alle aanbiedingen. Bekijk per categorie de actuele en/of structurele aanbiedingen en geniet van de leukste activiteiten!

U kunt de kortingspas aanvragen op:

www.denhaagdoet.nl/kortingspas-aanvragen

Gilde SamenSprak Den Haag onderdeel landelijk netwerk

Nog maar weinig van onze taalaanbieders zullen zich realiseren hoezeer zij inmiddels deel uitmaken van het landelijke netwerk: 'Het Begint met Taal', kortweg HBT, partner van de inmiddels wat bekendere stichting 'Lezen & Schrijven'. Gaat het bij laatstgenoemd initiatief vooral om de bestrijding van uiteenlopende vormen van analfabetisme zowel bij geboren Nederlanders als nieuwkomers, bij HBT gaat het om vrijwillige taalcoaching aan anderstaligen, ook wel non-formele taalondersteuning genoemd. Of in wat simpeler taal: spreken en luisteren, nog simpeler en meer de essentie rakend: praten en horen.

Op 4 februari van dit jaar konden de coördinatoren binnen 'Het Begint met Taal' kennismaken van een nieuw pakket lesmateriaal bij de tweede taalverwerving: Spreektaal 2, verkrijgbaar als een fraai uitgegeven stapel brochures, maar ook gratis te downloaden via www.spreektaal.com.

Foto: Wim Koole

Anderstaligen

De anderstaligen, vreemdelingen, nieuwkomers, of hoe je ze ook noemen wilt, die wij in Den Haag tegenkomen horen ons wel praten, maar begrijpen vaak niet wat wij bedoelen en ook het omgekeerde is meestal het geval. Dat is niet alleen een kwestie van taalgebruik. Daar richten wij ons weliswaar op, wij spreken immers correct Nederlands en we hopen dat onze taalmaatjes dat straks allemaal ook zullen doen, maar dat is toch niet het belangrijkste. Het gaat erom dat wij elkaar begrijpen. Wij hen en zij ons. In een wereld die verscheurd wordt door de meest afschuwelijke conflicten, soms ver weg soms heel dichtbij, want zover wonen wij niet van Parijs of Denemarken, is het belangrijk dat mensen elkaar blijven opzoeken en blijven proberen elkaar te begrijpen

ook al komen ze soms uit een volkomen andere wereld. Voor veel van onze vrijwilligers is dat de kern van hun motivatie om het werk te doen, de inspanning ten toon te spreiden, die ze met zoveel plezier verrichten. Zij krijgen er zoveel voor terug. Zij zien zichzelf groeien in hun contact met die anderen en oogsten vaak hun dankbaarheid.

Het zelfvertrouwen versterken

Laat ik wat dichterbij huis blijven en bij de dagelijkse praktijk van ons vrijwilligerswerk. Geven onze vrijwilligers nu les of is wat ze doen alleen maar een kwestie van gezellig praten om op die manier het zelfvertrouwen van de vreemdeling te versterken? Ik denk en weet dat ze het allebei doen. Je

kunt ook lesgeven zonder het lesgeven te noemen. Waar het om gaat is dat de ander ervan leert en dat leren betreft dan niet alleen de taal maar even goed de cultuur. De welkome vreemdeling, die de kennis van onze taal zo gretig indrinkt, brengt immers zijn eigen culturele waarden mee. Verwerpen we die, respecteren we die? Wat zijn eigenlijk onze culturele waarden, waar wij zo trots op zijn, in de praktijk waard? Dat zijn de vragen die onze vrijwilligers zichzelf voortdurend stellen. En niet alleen onze vrijwilligers. Binnen de Gilde SamenSprakorganisaties in Nederland zijn we met ongeveer 5.000 taalvrijwilligers, binnen 'Het Begint met Taal' met minstens tweemaal zoveel. Afgezet tegen het enorme aantal Nederlanders dat nog altijd moeite heeft om echt goed Nederlands te spreken – kijk alleen in Den Haag maar eens om je heen – dan is dat veel en veel te weinig!

Wim Koole

Kijk voor leuk vrijwilligerswerk op www.gildedenhaag.nl

Michiel Adriaenzoon de Ruyter

Een geniaal strateeg met een integer karakter

v.l.n.r.: Engel de Ruyter, zoon uit het tweede huwelijk van de admiraal, zijn derde echtgenote Anna van Gelder, achter haar, haar zoon Jan uit een eerder huwelijk. In 't midden dochter Alida, tweede dochter uit het tweede huwelijk met Neeltje Engels. De 3 kinderen zijn resp. Margaretha en Anna (overl. 1666) geboren uit de Ruyter's derde huwelijk, kleinzoon Cornelis de Witte; Johan de Witte en diens echtgenote, dochter Cornelia De Ruyter, oudste dochter uit het tweede huwelijk met Neeltje Engels.

Zijn heldendaden als opperbevelhebber van de Nederlandse vloot in de 17e eeuw zijn talloze malen beschreven. In een recent uitgebrachte film wordt zijn meesterschap over de wereldzeeën opnieuw voor het voetlicht gebracht. Minder bekend is dat Michiel de Ruyter een gewiekste ondernemer was in de internationale handelsvaart.

Jaren lang was de in 1607 geboren zeevaarder in het Ierse Dublin handelsagent voor het koopmanshuis Lampsins in zijn geboorteplaats Vlissingen. Op een van zijn reizen werd zijn schip belaagd door kapers uit Duinkerken. Michiel de Ruyter gebruikte een deel van zijn lading boter om het dek daarmee in te smeren. De nietsvermoedende kapers klommen aan boord en gleden onderuit. Een gemakkelijke prooi voor Michiel en zijn manschappen, die ze meteen over boord kieperden. Het onbemand achtergelaten kaperschip leverde voor Michiel de Ruyter een welkome buit op.

Een van de nazaten van Nederlands grootste zeeheld, Frits de Ruyter de Wildt, vertelt dit verhaal tijdens een

bezoek bij hem thuis in Den Haag. Bij het binnen komen valt je oog onvermijdelijk op een schilderij van de Tocht naar Chatam, een wapenfeit waar zijn voorvader in 1667 zo beroemd om is geworden. Het is een later geschilderde, kleinere kopie van de oorspronkelijk door Juriaan Jacobsen gemaakte afbeelding van de vernietiging van de Engelse zeevloot. De voorstudie van dit grote schilderij hangt in de woonkamer, die met allerlei voorwerpen uit het maritieme verleden van zijn voorvader meer op een museum lijkt.

Marokko en West-Indië

Met zijn schip 'De Salamander' maakte Michiel de Ruyter vele geslaagde tochten naar Marokko en West-Indië. Deze en andere handelsvaarten leverden hem zoveel geld op dat hij na zijn dood in 1676 het voor die tijd enorme bedrag van ongeveer 350.000 gulden kon nalaten. Het is niet duidelijk waar dit goed belegde fortuin is gebleven. Na het overlijden van zijn ongehuwde zoon acht jaar later bleek het geld op te zijn. In ieder geval kunnen de nazaten, van wie er nu nog velen in

het parenteel beschreven staan, niet meer profiteren van de door Michiel vergaarde rijkdom. Om de nagedachtenis aan hun illustere voorvader levendig te houden en de historische erfstukken te bewaken, hebben de nakomelingen zich verenigd in de Stichting Michiel de Ruyter, waar Frits de voorzitter van is.

Het karakter van zijn voorvader omschrijft Frits, die in navolging van hem jarenlang als marine officier ook in het buitenland heeft gediend, als 'streng, maar rechtvaardig'. 'Een kort lontje, vooral als hem of een ander onrecht werd aangedaan'. 'Bescheiden van aard en goed voor de medemens. Hij maakte zijn eigen belang ondergeschikt aan het algemeen belang'. Dit laatste bleek toen de Nederlandse overheid in latere jaren een beroep op hem deed als admiraal tegen de Engelsen en Fransen te vechten. Michiel had daar helemaal geen zin in. Na de dood van zijn tweede vrouw in 1650 had hij besloten te gaan rentenieren. Toch liet hij zich overhalen. Dit werd hem uiteindelijk noodlottig. Tijdens een confrontatie met de Fransen in de slag bij Acosta werd hij door een kanonskogel geraakt en overleed een week later op het vlaggenschip d'Eendragt.

De vraag of hij zichzelf herkent in het karakter van zijn verre voorvader, beantwoordt Frits bescheiden met: 'Na twaalf generaties is het DNA vast wel verdund'. Maar zijn uiterlijk doet me toch wel aan Michiel de Ruyter denken. Een sterk geslacht!

Carel Wiemers

Frits de Ruyter houdt op 29 maart a.s. om 14.00 uur een lezing in Gilde Sprekershoek in Essesteijn Voorburg. Meer informatie: www.gildedenhaag.nl

En dit doet het Gilde ook!

Van 30 januari t/m 15 februari 2015 presenteerde het CaDance Festival een dansroute, getiteld '4x4/fellowship of the dance', waarbij de medewerking van 14 gidsen van het Gilde werd ingeroepen.

Annelieke Plugge, productieleider van het 4x4 project legt uit dat op 4 locaties, 4 dansvoorstellingen van ca. 20 minuten worden gegeven en de Gildegids loopt als een rode draad met het publiek langs de dansroute. De 4 historische locaties liggen op loopafstand van elkaar en de Gildegids heeft tijdens die wandeling de gelegenheid iets over de locaties en gebouwen te vertellen.

Hotel Des Indes

De bijzondere reis begon in Hotel Des Indes, waar een koffiebuffet gereed stond. Na een welkomswaard vertelde de Gildegids iets over het hotel en de legendarische gasten die hier ooit logeerden. De beroemde danseres Anna Pavlova stierf hier zelfs in een van de hotelkamers. Vervolgens ging het gezelschap naar boven en in de sfeervolle balzaal trad een kleurrijk Indiaas dansduo op.

Museum Meermanno

De tweede locatie was Museum Meermanno, het Huis van het Boek.

Hier kon de gids zijn boekenkennis kwijt en werd een choreografie gedanst tussen de beelden op de eerste verdieping van het museum.

Koninklijke Schouburg

Daarna via het Lange Voorhout met zijn mooie paleizen en monumentale gebouwen naar de Koninklijke Schouburg. Wat het publiek meestal niet weet, maar de gids wel, is dat de Koninklijke Schouburg oorspronkelijk een stadspaleis was en dat er in de Koning Willem I foyer parket ligt dat ooit in Paleis Lange Voorhout werd belopen. In de Paul Steenbergen foyer werd een stuk gedanst op muziek van Bach met aangepaste costuums.

Pulchri Studio

Tenslotte eindigt de dansroute in Pulchri Studio, een vereniging van kunstenaars 'uit liefde/ijver voor het schone'. Hier kon de Gildegids nogmaals zijn historische kennis met het publiek delen. Daarna werd boven in de Weissenbruchzaal een duet voor man, vrouw en twee mobieltjes uitgevoerd. Na afloop kon nog een drankje worden genuttigd.

Het enthousiasme waarmee Annelieke Plugge over deze dansroute vertelde

Hari en Chethana, twee eminente Kathak dansers uit India. Kathak is een dynamische Indiase dansstijl met veel ritmes, draaien en voetenwerk.

was zo aanstekelijk dat ik meteen een kaartje voor volgend jaar wilde reserveren. Maar helaas, het CaDance Festival komt pas over twee jaar weer.

De medewerking van de gidsen van het Gilde werd zeer gewaardeerd door publiek en organisatie. Het publiek kreeg door de uitleg meer feeling met de locaties en de combinatie van wandeling, dans, cultuur en historie in een tijdsbestek van ruim twee uur is dan ook uniek te noemen.

De organisatie van Korzo was blij met de professionele manier waarop de groepen werden begeleid zodat het strakke tijdschema kon worden aangehouden.

Jan Zijp heeft als bureaucoördinator van het Gilde een geweldige klus gehad aan het in goede banen leiden van deze leuke dansroute door historisch Den Haag.

Nora Mulder

Foto: Maurice Haak

De Gildegidsen aan het woord in Hotel Des Indes en voor Pulchri Studio.

Dag van de Haagse Geschiedenis 2015

zaterdag 18 april, Plein Den Haag van 11.00 - 16.00 uur

De Dag van de Haagse Geschiedenis is een jaarlijks openluchtfestival bestemd voor alle Hagenaars én iedereen die interesse heeft in de geschiedenis van Den Haag. Karakteristiek voor het festival is het kleinschalige, laagdrempelige karakter en de verbondenheid tussen de bezoekers. De samenwerking tussen meer dan 40 cultuurhistorische organisaties in één stad is uniek! Alle deelnemende organisaties bedenken en begeleiden een eigen activiteit. Hierdoor ontstaat er een prachtige mix van activiteiten voor uiteenlopende doelgroepen. Zo is er voor elk wat wils.

Het Gilde doet mee met een stadswandeling, onder leiding van een gids, met als titel 'Haagse geneugten'.

De wandelingen zijn gratis en starten om 12.00, 13.30 en 15.00 uur. Duur plm. 1 uur. Maximaal 15 deelnemers per groep.

Tevoren inschrijven – op de dag zelf bij de stand van het Gilde – is noodzakelijk.

www.gildedenhaag.nl

Thema 2015: Stadsleven/City life

Stel je voor: je wordt wakker in het Den Haag van vroeger, hoe zou je dag er dan uit zien? Naar je werk met de paardentram of misschien wel met je eigen rijtuig of de benenwagen, boodschappen doen op de Visbanken en de Dagelijkse Groenmarkt en misschien nog even een maatje jenever halen op de Lange Beestenmarkt? In het weekend in je mooiste outfit flaneren over het Lange Voorhout en de Vijverberg gevolgd door een spelletje croquet op het gazon? Kom naar de Dag van de Haagse Geschiedenis en proef de sfeer van het vroegere leven in de stad. In de verschillende themapaviljoens is van alles te doen en te beleven. Rondleidingen, stadswandelingen, boottochten, filmvoorstellingen, lezingen en nog veel meer. Het complete programma is te vinden op de website:

www.dagvandehaagsegeshiedenis.nl

Doel

Het doel van de Dag van de Haagse Geschiedenis is om alle Hagenaars bekend(er) te maken met de rijke geschiedenis van hun stad en hen die ook zelf te laten ontdekken. Waar liggen de wortels van Den Haag en de Hagenaars? Hoe is de stad ontstaan en hoe is zij veranderd in de loop der eeuwen? Er worden verbanden gelegd tussen het rijke verleden en het veelzijdige heden van Den Haag.

Activiteiten

De activiteiten worden gratis, of tegen een gering bedrag aangeboden. Er is dus geen enkele drempel om deel te nemen aan de dag. De Dag van de Haagse Geschiedenis is voor iedereen!

Wandeling door het Bezuidenhout

Op de volgende data kunt u individueel aansluiten bij deze wandeling:

Zondag 12 april

Woensdag 15 april,

Zondag 19 april

Zondag 26 april

Woensdag 29 april

Donderdag 30 april

Tijdstip: 11.00 uur

Start: Centraal Station/
Anna van Buurenplein

Duur: Ongeveer 1½ uur

Einde: Bibliotheek Haagse Hout/
HIP Theresiastraat 195

Kosten: € 4,- p.p.

Aantal deelnemers: 15 per groep

Reserveren noodzakelijk bij het Gilde Den Haag telefonisch, per e-mail of via de website.

Gilde
Den Haag

Vrijwillige Professionals

Colofon

Het Gilde Journaal verschijnt 4x per jaar in een oplage van 750 ex. en is een uitgave van **Stichting Gilde Den Haag**
Riviermarkt 2

2513 AM Den Haag

Geopend maandag t/m vrijdag
van 9.30 – 12.30 uur

Telefoon 070 356 12 81

E-mail info@gildedenhaag.nl

Website www.gildedenhaag.nl

Gilde Samenspraak

samenspraakdenhaag@gmail.com

Redactie Wim Koole,
Nora Mulder en Carel Wiemers

Eindredactie Mariet Hubatý

Telefoon 070 393 59 12

E-mail hubaty@ziggo.nl

Productie

Knijnenburg Producties, Rijswijk